

בבית המשפט העליון

רע"א 1109/15

לפני :
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט צ' זילברטל

המבקשים :
1. אריה בן-ארי, עו"ד
2. שרה בן-ארי

נגד

המשיב :
בנק המזרחי טפחות בע"מ

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד בתיק רע"א 27709-01-15 שניתנה ביום
15.1.2015 על ידי כב' השופטת ורדה פלאוט

בשם המבקשים :
המבקש 1 בעצמו

החלטה

השופט צ' זילברטל:

1. זוהי בקשת רשות ערעור רביעית שמגישים המבקשים באותו הנושא - האם ניתן לנקוט נגדם בהליכים למימוש משכנתא הרוכצת על בית המגורים שלהם בגין מלוא חובם למשיב (להלן: הבנק), חוב שנוצר ללא קשר להלוואה שנטלו מהבנק ושכגינה נרשמה המשכנתא. הרקע להליכים אלה, בגדרם פועל הבנק למימוש המשכנתא כדי להביא לפירעון מלוא החוב שחב לו המבקש, הובא בהחלטתי ברע"א 3180/13 בן ארי נ' בנק המזרחי (6.6.2013), להלן: רע"א 3180/13), ואלו עיקרי הדברים:

"1. המבקשים, שהם בני זוג, נטלו מן הבנק מספר הלוואות לצורך רכישת הבית בו הם מתגוררים (להלן: הבית). להבטחת תשלום הלוואות חתמו [המבקשים] על שטר משכנתא בו משכנו לטובת הבנק את זכויותיהם בבית (...).

2. המבקש, עורך דין במקצועו, ייצג את הבנק בהליכי גבייה נגד חייבים ובמסגרת זו גבה עבור הבנק סכום של כ-2,000,000 ש"ח שהוחזק על-ידו בנאמנות. הבנק, אשר טען כי המבקש לא העביר לידיו את מלוא הסכומים שגבה עבורו, נקט נגד המבקש בהליכים שונים שבגדרם הוטלו שני עיקולים על זכויותיו של המבקש בבית. התביעה הכספית שהגיש הבנק נגד המבקש התקבלה ונקבע כי עליו להשיב לבנק סכום של כ-2,000,000 ש"ח ... המבקש לא שילם את חובו לבנק (גם לאחר שערעוריו נדחו), ומשכך הגיש הבנק להוצאה לפועל בקשה למימושה המיידית של המשכנתא על מלוא החוב המובטח באמצעותה" (שס, פסקה 2).

במילים אחרות – מימוש המשכנתא נעשה בגין חוב לבנק שמקורו בהתנהלות המבקש, שהותיר בידיו שלא כדין את כספי הבנק, ולא בגין אי החזר ההלוואה שבגינה נרשמה המשכנתא. האפשרות לממש את המשכנתא בנסיבות אלה נובעת מהמערכת ההסכמית שבין הצדדים, כמפורט בפסקה 9 להחלטה ברע"א 3180/13.

2. בהחלטה ברע"א 3180/13 נדחתה בקשת רשות ערעור שהגישו המבקשים ונקבע, כי הבנק רשאי לפעול למימושה המיידית של המשכנתא על מלוא החוב. תחילה הוסבר, כאמור לעיל, כי הדבר מתאפשר נוכח המערכת ההסכמית בין המבקשים לבין הבנק. בהמשך נדחתה טענת המבקשים כי חלה בעניינם ההגנה הקבועה בסעיף 181ב(1) לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 (להלן: החוק או חוק ההוצאה לפועל) ושלפיה נושה יוכל לבקש את מימוש המשכנתא רק לאחר שנצבר חוב מסוים, וכי תחילה עליו להגיש בקשה לביצוע החוב שבפיגור בלבד ולא מלוא החוב. בהחלטה הוסבר, כי הגנה זו נועדה "להגן מפני מימוש לא מידתי של המשכנתא בעקבות פיגור בתשלום החוב המובטח במשכנתא" (רע"א 3180/13, פסקה 10 - ההדגשה במקור), והיא אינה נועדה "לספק הגנה במצבים מן הסוג שאליו נקלעו המבקשים, בהם המשכנתא ממומשת בשל חוב אחר, או בשל עילת מימוש שאינה קשורה בהחזר החוב המובטח במשכנתא, הוא החוב שנוצר כתוצאה מנטילת ההלוואה לצורך רכישת דירת המגורים".

3. לאחר שניתנה ההחלטה ברע"א 3180/13 פנו המבקשים ללשכת ההוצאה לפועל בבקשה לסגירת התיק נגדם. משבקשתם זו נדחתה, וכך גם בקשות רשות ערעור שהגישו לבית משפט השלום והמחוזי, הגישו המבקשים לבית משפט זה בקשת רשות ערעור נוספת (רע"א 4057/14 בן ארי נ' בנק המזרחי (11.6.2014)), להלן: רע"א 4057/14. בבקשה זו טענו המבקשים כי ההחלטה ברע"א 3180/13 'שמטה את הקרקע' תחת הליכי מימוש המשכנתא שנקט המשיב, שכן נקבע בה, להשקפתם, שסעיף 181ב

לחוק ההוצאה לפועל אינו חל בעניינם, ולטענתם רק מכוח סעיף זה ניתן לפתוח הליך בהוצאה לפועל למימוש משכנתא. טענה זו של המבקשים נדחתה על-ידי, בלי שהתבקשה תשובה, בנימוק הבא:

”בהחלטה ברע”א 3180/13 נקבע מפורשות כי אין מניעה שהמשיב יפעל למימוש המשכנתא ויעמיד לפירעון מידי את מלוא יתרת ההלוואה מן הטעם שההגנות הקבועות בסעיף 1ב81, בהן נתלו המבקשים בבקשותיהם הקודמות, לא נועדו למצב אליו הם נקלעו ... ההחלטה ברע”א 3180/13 עסקה בתחולת ההגנות הקבועות בסעיף 1ב81 על עניינם של המבקשים ותו לא” (שס, פסקה 6 - ההדגשות במקור).

בקשות המבקשים לעיון חוזר בהחלטה ברע”א 4057/14 נדחו.

4. כאמור לעיל, על ההחלטה לדחות את בקשתם לסגירת תיק ההוצאה לפועל הגישו המבקשים בקשות רשות ערעור לבית משפט השלום ולבית המשפט המחוזי ואלה דחו את בקשותיהם. מספר ימים לאחר שבקשתם נדחתה על-ידי בית המשפט המחוזי, הגישו המבקשים “ערעור” על החלטת בית משפט השלום לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישו, וזאת בלי לציין כי בקשת רשות ערעור שהגישו על אותה החלטה נדחתה ימים ספורים קודם לכן בבית המשפט המחוזי. מטעם זה, ומטעמים נוספים, דחה בית המשפט המחוזי את ה“ערעור” על הסף. בקשת רשות ערעור שהגישו המבקשים לבית משפט זה על החלטת בית המשפט המחוזי נדחתה אף היא (רע”א 4198/14 בן ארי נ’ בנק מזרחי (16.6.2014), להלן: רע”א 4198/14). בהחלטה ברע”א 4198/14 עמדתי על כך שלמבקשים כלל לא עמדה זכות להגיש ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום, אשר דן בבקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטת רשמת ההוצאה לפועל, וכך על הפסול בהתנהלות המבקשים, אשר ב“ערעורם” לא חשפו את מלוא המידע באשר להליכים בהם נקטו. לבסוף עמדתי על כך “שהמבקשים מנצלים שלא כדין את זכות הגישה לערכאות בניסיונות חוזרים ונשנים לעכב ביצועו של הליך שהפך לחלוט זה מכבר. בכך הם פוגעים בשלטון החוק וגורמים לבזבז משאבים שיפוטיים ניכרים” (שס, פסקה 8). לפיכך הוחלט גם לחייבם בהוצאות על סך 15,000 ש”ח לטובת אוצר המדינה. בקשת המבקשים לעיון חוזר בהחלטה הנזכרת נדחתה ביום 25.6.2014.

5. כעולה מהבקשה דנא ומצרופותיה, המבקשים לא אמרו נואש והגישו להוצאה לפועל בקשה ל“משפט חוזר”. המבקשים טענו כי בהחלטות השונות שניתנו בעניינם אין התייחסות לטענתם כי בהתחשב באמור בהחלטה ברע”א 3180/13 באשר לתחולתו

של סעיף 1ב81 לחוק ההוצאה לפועל, כלל לא ניתן היה לנקוט נגדם בהליכי הוצאה לפועל למימוש המשכנתא. בקשתם נדחתה על-ידי רשם ההוצאה לפועל וכך גם בקשת רשות ערעור שהגישו לבית משפט השלום. בקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט המחוזי נדחתה אף היא בהחלטה מיום 15.1.2015 (כב' השופטת ר' פלאוט) תוך הסתמכות על ההחלטות הקודמות שניתנו בעניינם של המבקשים.

6. כלפי החלטת בית משפט קמא הוגשה הבקשה דנא, שבה חוזרים המבקשים וטוענים כי בכל ההחלטות הקודמות בעניינם לא נדונה טענתם כי בשל האמור בהחלטה ברע"א 3180/13 יש לקבוע כי לא ניתן לפתוח נגדם בהליכי הוצאה לפועל לצורך מימוש משכנתא. המבקשים מלינים על כך שבערכאות השונות - לרבות בבית משפט זה - עניינם נדון בפני אותו המותב אשר בהחלטותיו חזר "על החלטתו שלו עצמו".

דיון והכרעה

7. דין הבקשה להידחות אף בלי שתתבקש תשובה. אם הרקע לבקשה דנא הובא באריכות יתרה לעיל, נועד הדבר כדי להמחיש כי המבקשים עושים כל שאלל ידם כדי לעכב את ההליכים שנוקט כלפיהם המשיב. לשם כך המבקשים אף מנצלים לרעה את זכות הגישה לערכאות בכך שהם נוקטים בהליכים שונים כדי לחזור על טענות שכבר נדחו במסגרת הליכים קודמים שנקטו, ואף שאין בהן לחדש מאום. כפי שציינתי בהחלטתי ברע"א 4198/14, התנהלות זו של המבקשים גובה מחיר מן הציבור כולו, ומציבור המתדיינים בפרט, באשר יש בה להכביד על מערכת המשפט וליטול ממנה משאבים שהם מוגבלים ממילא. אין באמור כדי להקל ראש במשמעות הליכי ההוצאה לפועל עבור המבקשים, כשמדובר במימוש בית מגוריהם, אך כפי שפורט לעיל, למבקשים ניתנו הזדמנויות רבות לטעון ולהשיג על הליכים אלה, אך טענותיהם נדחו פעם אחר פעם, ועל כן אין מקום לשוב ולהציף את בתי המשפט בהליכים המבוססים על טענות שנדחו בהחלטות מפורטות. בנסיבות אלה ברי כי הבקשה אינה מעוררת כל שאלה שמצדיקה מתן רשות ערעור ב"גלגול רביעי" ועל כן דינה להידחות.

8. מעבר לצורך אתיחס גם לטענות המבקשים לגופם של דברים ואבהיר מדוע אין ממש בטענתם כי לא ניתן לנקוט נגדם בהליכי הוצאה לפועל לצורך מימוש משכנתא בשל האמור בהחלטה ברע"א 3180/13. המבקשים מנסים להיבנות מהחלטה זו ולטעון כי לא "ניתן לנקוט בהליכי מימוש בתיק שנפתח עפ"י סעיף 1ב81 [לחוק ההוצאה לפועל] כאשר נקבע [בהחלטה ברע"א 3180/13] כי סעיף זה לא חל על ענייננו

וכי אין סעיף אחר בילתו שנועד למימוש דירת מגורים". טענה זו אין לה על מה שתסמוך מהטעמים שפורטו בהחלטות קודמות ויפורטו שוב להלן.

ראשית, כל שנקבע בהחלטה ברע"א 3180/13 הוא, כי ההגנות הקבועות בסעיף 1ב81 לא נועדו לחול במצבם של המבקשים, שכן בעניינם מימוש המשכנתא לא התבקש בשל פיגור בתשלומי החזר החוב המובטח במשכנתא (החוב שנוצר כתוצאה מנטילת ההלוואה לצורך רכישת דירת המגורים), אלא בשל חוב אחר של המבקש כלפי המשיב, שנוצר בגין מעשי המבקש שנטל לכיסו שלא כדין את כספי הבנק, ושביגונו אף הוטלו עיקולים על בית המבקשים.

שנית, אין ממש בטענת המבקשים כי סעיף 1ב81 לחוק ההוצאה לפועל הוא- הוא הוראת החוק שמכוחה ניתן לפתוח בהליכים למימוש משכנתא. סעיף 81 לחוק ההוצאה לפועל קובע, כי, לצורך הליכי הוצאה לפועל, משכנתא היא חיוב שדינו כפסק דין ועל כן ניתן לפעול למימושה כפי שפועלים לביצוע פסק דין בשינויים מסוימים, ובכלל זאת, הכפפת ביצוע המשכנתא להגנות הקבועות בסעיף 1ב81 לחוק ההוצאה לפועל (ככל שהן חלות). מכאן, שנושה שאוחז בידו שטר משכנתא רשאי, לפי סעיף 81 לחוק ההוצאה לפועל, לפעול למימושה, כפי שמי שאוחז בידו פסק דין לטובתו רשאי לפעול לביצועו. עם זאת, חוק ההוצאה לפועל כולל גם התייחסויות מפורשות לאופן בו יש לממש את המשכנתא (להבדיל מעצם האפשרות לפעול למימושה) וכך יש לקרוא את סעיף 1ב81 לחוק ההוצאה לפועל, כקובע, בין היתר, כיצד תמומש משכנתא ואיזו הגנה תחול במקרה שהתבקש מימושה של משכנתא בשל פיגור בתשלומי החזר החוב שהובטח באמצעותה - הא ותו לא. סעיף 1ב81 לחוק אינו בבחינת מקורה של עצם הזכות לבצע משכנתא כפי שמבצעים פסק דין (עניין שהוסדר בסעיף 81 לחוק), אלא הסדרה של ביצועה במצבים ספציפיים, שאינם חלים במקרה דנא.

סיכומם של דברים - בניגוד לטענת המבקשים, כל שנקבע בהחלטה ברע"א 3180/13 הוא, כי הגנות מסוימות הקבועות בסעיף 1ב81 לחוק ההוצאה לפועל (ובעיקרן זו הקבועה בסעיף 1ב81(ב)(1) לחוק) לא חלות בעניינם, וכי אין בסיס לטענתם כי סעיף 1ב81 הוא הסעיף שמכוחו ניתן לפעול למימוש דירת מגורים ואין בלתו. בנסיבות אלה, דין הטענה להידחות. כדי להפיס את דעת המבקשים, המלינים על כך שבקשותיהם חזרו ונדונו בפני אותו מותב, החלטה זו ניתנת במותב תלתא.

9. סוף דבר. הבקשה נדחית. נוכח האמור בפסקה 7 בדבר התנהלות המבקשים ראוי לחייבם בהוצאות משמעותיות לטובת אוצר המדינה, אך בהתחשב בהוצאות

שהושתו עליהם בהליכים קודמים, הוצאות אלה לא יהיו הפעם על הצד הגבוה כפי שמתחייב. המבקשים יישאו בהוצאות לטובת אוצר המדינה על סך של 10,000 ש"ח.

ניתנה היום, ח' באייר התשע"ה (27.4.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט